

Nr 142

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469); given Stockholms slott den 28 mars 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen. Ändringarna är avsedda att möjliggöra att de två läkarintyg, som för närvarande i vissa fall erfordras vid eldbegängelse, ersättes av ett läkarintyg.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469)

Härigenom förordnas, att 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

19 §.

(Gällande lydelse)

1 mom. Om dödsfallet — — — dödsorsaken (*dödsbevis*).

Har dödsfallet — — — — — motsvarande tillämpning.

3 mom. Dödsbevis skall utfärdas av läkare enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär.

(Föreslagen lydelse)

Innan eldbegängelse må äga rum, skall dödsbevis alltid vara avlämnat.

3 mom. Dödsbevis skall utfärdas av läkare å blankett enligt formulär, som fastställles av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1959.

¹ Senaste lydelse av 19 § 1 och 3 mom. se 1952:336.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 mars
1958.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Chefen för finansdepartementet statsrådet Sträng anmäler, efter gemensam beredning med cheferna för ecklesiastik- och inrikesdepartementen, fråga om *viss ändring i folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469)* samt anför därvid följande.

Inledning

I det förslag till ny jordfästningslag, som genom proposition nr 171 förelades 1957 års riksdag, förutsattes att vissa ändringar skulle göras i bl. a. kungörelsen den 8 december 1933 (nr 659) om eldbegängelse och i kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801). Förslaget till jordfästningslag antogs med en mindre ändring av riksdagen och godkändes av 1957 års kyrkomöte. Lagen har utfärdats den 25 oktober 1957 (nr 585) och har trätt i kraft den 1 januari 1958.

Åt särskild utredningsman, assessorn i kammarrätten *S. F. von Otter*, har uppdragits att utarbeta förslag till erforderliga ändringar i de nämnda kungörelserna ävensom att undersöka möjligheterna att genomföra vissa förenklingar beträffande formerna för meddelande av tillstånd till eldbegängelse.

Utredningsmannen har med skrivelse den 11 november 1957 avlämnat en promemoria med förslag till dels ändrad lydelse av 19 § folkbokföringsförordningen dels ock kungörelse angående eldbegängelse och gravsättning m. m. (stencilerad). Enligt förslaget skall nuvarande eldbegängelsekungörelse ersättas av en kungörelse angående eldbegängelse och gravsättning m. m. De särskilda läkarintyg, som enligt gällande bestämmelser skall avlämnas enligt 19 § folkbokföringsförordningen (dödsbevis) och enligt 5 § eldbegängelsekungörelsen (läkarintyg för eldbegängelse) skall sammanslås till ett intyg, kallat dödsbevis. Ett genomförande av utredningsmannens förslag förutsätter vissa mindre ändringar i 19 § folkbokföringsförordningen.

Över promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgivits av medicinalstyrelsen, statens kriminaltekniska anstalt, byggnadsstyrelsen, kammarkolle-

giet, statistiska centralbyrån, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs och Jämtlands län, domkapitlen i samtliga stift utom Strängnäs stift, Frikyrkliga samarbetskommittén, Föreningen Sveriges landsfiskaler, Polisväsendets organisationsnämnd, Svenska eldbegängelseföreningen, Svenska prästförbundet och Sveriges läkarförbund.

Vid ärendets remissbehandling har påyrkats att ytterligare en ändring skall företas i 19 § folkbokföringsförordningen. Den yrkade ändringen syftar till att ovillkorlig skyldighet att avlämna dödsbevis skall stadgas inte blott beträffande dödsfall, som inträffat i städer och vissa andra samhällen, utan även beträffande sådana dödsfall, som inträffat på den egentliga landsbygden.

Gällande bestämmelser angående dödsbevis

Enligt 18 § folkbokföringsförordningen skall dödsfall skyndsamt anmälas till vederbörande pastor. Av 19 § samma förordning, sådant författningsrummet lyder enligt förordning den 30 maj 1952 (nr 336), framgår att den, som gör anmälan om dödsfallet, i regel skall avlämna intyg angående dödsorsaken (*dödsbevis*).

Skyldighet att avlämna dödsbevis föreligger om dödsfallet har inträffat inom stad, köping eller municipalsamhälle, där för allmänna hälso- eller sjukvården anställd läkare är stationerad, eller inom annan tätbebyggd ort, där sådan läkare är stationerad och beträffande vilken ort medicinalstyrelsen förordnat att stadgandet skall tillämpas. Från denna skyldighet göres dock undantag för det fall att särskilda omständigheter gör det omöjligt att avlämna dödsbevis (1 mom. första stycket). Skyldighet att lämna dödsbevis föreligger även, om dödsfallet inträffat å annan ort än nyss sagts och läkare vårdat den avlidne under hans sista sjukdom eller biträtt vid förlossning, varunder modern eller barnet avlidit, eller efter dödsfallet besiktigt den avlidnes kropp (1 mom. andra stycket).

Den som gör anmälan om dödsfallet skall avlämna dödsbeviset till vederbörande pastor. Från denna regel göres undantag för det fall, då syssloman eller annan å sjukvårdsinrättning anställd person eller ock polismyndighet har att i enlighet med vad därom är särskilt stadgat till pastor översända beviset. Föreskrifter om sådan skyldighet finnes meddelade i 8 § kungörelsen den 16 december 1949 (nr 702) med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken, 34 § sjukhusstadgan och 58 § stadgan angående sinnessjukvården i riket.

Dödsbevis skall utfärdas av läkare enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär (3 mom.).

Om dödsbevis inte skall avlämnas, åligger det den som gör anmälan om dödsfallet att för pastor uppgiva den sannolika dödsorsaken samt, om lä-

kare under sista året före dödsfallet rådfrågats av eller för den avlidne, läkarens namn (4 mom.).

Dödsbevisen skall dels tjäna som underlag för införandet av dödsorsak i vederbörande församlings död- och begravningsbok och dels ligga till grund för den av statistiska centralbyrån upprättade statistiken över dödsorsaker. Föreskrifter rörande insamlandet av uppgifter för sistnämnda ändamål har lämnats i den nyssnämnda kungörelsen med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken.

Promemorian

Efter att ha redogjort för gällande bestämmelser rörande avlämnande av dödsbevis, framhåller utredningsmannen, att dödsbevis numera lämnas beträffande flertalet avlidna. Utvecklingen i detta avseende framgår av följande tablå.

År	Antal avlidna		Antal dödsbevis i procent av hela antalet avlidna		
	S:a	för vilka lämnats dödsbevis	hela riket	städer	landsbygd
1951	69 799	51 774	74,2	98,9	56,6
1952	68 270	54 651	80,1	99,4	65,3
1953	69 553	60 620	87,2	99,7	77,5
1954	69 078	61 697	89,4	99,7	81,3
1955	68 603	62 437	91,5	99,7	83,9

Utredningsmannen erinrar om att enligt 4 § eldbegängelsekungörelsen eldbegängelse inte må äga rum med mindre tillstånd därtill meddelats. Vid ansökan om tillstånd till eldbegängelse skall, jämlikt 5 § nämnda kungörelse, fogas läkarintyg, avfattat enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär. I författningsrummet lämnas närmare föreskrifter rörande vem som äger utfärda läkarintyg som här avses ävensom angående vad läkarintyget skall innehålla.

När en avliden person skall undergå eldbegängelse, skall alltså, framhåller utredningsmannen, för honom utfärdas två läkarintyg, nämligen dels det intyg angående dödsorsaken (dödsbevis), som skall avlämnas enligt 19 § folkbokföringsförordningen, dels ock det intyg för eldbegängelse, som skall avlämnas enligt 5 § eldbegängelsekungörelsen. För de båda intygen, i vilka delvis likartade uppgifter skall lämnas, användes separata blanketter.

De nyssnämnda två intygen bör enligt utredningsmannen ersättas av ett intyg, vari lämnas i huvudsak samma uppgifter som i nuvarande dödsbevis samt de ytterligare uppgifter, som kan erfordras för eldbegängelse. För detta gemensamma intyg bör beteckningen dödsbevis komma till användning.

Utredningsmannen föreslår att föreskrifterna rörande skyldighet att avlämna dödsbevis även i fortsättningen skall vara införda i folkbokföringsförordningen. De nuvarande bestämmelserna bör emellertid kompletteras med ett stadgande om skyldighet att lämna dödsbevis, när eldbegängelse skall äga rum. Stadgandet föreslås infört i ett nytt tredje stycke i 19 § 1 mom. Formulär till det föreslagna nya dödsbeviset bör fastställas av medicinalstyrelsen efter samråd med statistiska centralbyrån. I 1 § 1 mom. förslaget till kungörelse angående eldbegängelse och gravsättning m. m. har införts bestämmelser om vad dödsbeviset skall utvisa.

I 19 § folkbokföringsförordningen föreskrives att dödsbevis till pastor skall avlämnas av den, som enligt 18 § samma förordning gör anmälan om dödsfallet. Enligt i 19 § 2 mom. meddelade undantagsbestämmelser föreligger dock inte skyldighet för den anmälande att avlämna dödsbevis i fall, då syssloman eller annan å sjukhus anställd person eller ock polismyndighet har att i enlighet med vad därom är särskilt stadgat till vederbörande pastor översända sådant bevis. Utredningsmannen föreslår att dödsbevis alltid skall överlämnas till den som har att göra anmälan om dödsfallet för att sedermera av denne överlämnas till pastor. I följd härav har föreslagits att undantagsstadgandet i 19 § 2 mom. skall utgå. I anslutning härtill har utredningsmannen framhållit att det för närvarande inträffar att vederbörande läkare dröjer oskäligt länge med att översända dödsbevis.

Remissyttrandena

I samtliga de remissyttranden, där frågan om att sammanslå det nuvarande dödsbeviset och läkarintyget för eldbegängelse till ett dödsbevis berörts, har utredningsmannens förslag i denna del tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Medicinalstyrelsen anför sålunda, att förslaget utgör en tacknämlig förenkling, som styrelsen livligt biträder. Liknande uttalanden göres av *länsstyrelsen i Uppsala län, hälsovårdsnämnden i Norrköping, poliskammaren i Hälsingborg* och *domkapitlet i Härnösands stift*.

Svenska eldbegängelseföreningen framhåller, att genom den föreslagna sammanslagningen bortfaller det extra besvär och den extra utgift, som det hittills fordrade separata läkarintyget för eldbegängelse inneburit.

I några remissyttranden beröres frågan om dödsbevisens överlämnande. Sålunda ifrågasattes det ändamålsenliga i att bevisen alltid skall överlämnas av vederbörande läkare, lasarettssyssloman eller polismyndighet till den avlidnes anhöriga i stället för såsom för närvarande i vissa fall sker till pastor direkt.

Medicinalstyrelsen uttalar att det är svårt att bedöma den föreslagna ändringens ändamål och syfte. Det måste vara naturligare att, om polismyndighet begär likundersökning, dödsbeviset tillställs pastor av polismyndigheten. Liknande synpunkter anföres av *kammarkollegiet*.

Domkapitlet i Lunds stift ifrågasätter lämpligheten av att upphäva un-

dantagsbestämmelsen i 19 § 2 mom. folkbokföringsförordningen och åberopar därvid vad kyrkobokföringsinspektören i Lunds stifts norra inspektionsområde anfört i denna fråga. Den sistnämnde uttalar.

Beträffande upphävandet av undantagsstadgandet i 19 § 2 mom. folkbokföringsförordningen anföres som enda skäl, att det inträffat, att det dröjt oskäligt länge, innan sjukvårdsinrättning översänt dödsbevis direkt till pastor. Det kan dock ifrågasättas, om överlämnande av dödsbevis till enskild person, som har att göra anmälan om dödsfallet, kommer att ske snabbare. På sjukvårdsinrättningen vill man i regel avvakta resultatet av en obduktion, innan dödsbevis utfärdas, vilket medför en viss tidsutdräkt. Ur kyrkobokföringssynpunkt innebär förslaget ingen förbättring. För allmänheten kommer det i många fall att bereda viss olägenhet, då man icke alltid kan erhålla dödsbevis samtidigt som den döda kroppen avhämtas till hemorten. Detta kan medföra, att de anhöriga först måste taga kontakt med pastor för att överenskomma om begravningen och sedan, när dödsbeviset har kommit, ha besvär med att överlämna detsamma till pastor.

Liknande synpunkter anföres av *Svenska prästförbundet*.

Domkapitlet i Karlstads stift framhåller att det bör föreligga rätt för vederbörande läkare att överlämna dödsbevis direkt till pastor. Framför allt på landsbygden praktiseras detta förfaringssätt, vilket torde innebära dels lättnad för allmänheten, dels snabbare expediering av dödsbevisen. Liknande synpunkter anföres av *domkapitlet i Visby stift*.

I några yttranden framföres emellertid en annan mening i denna fråga.

Statistiska centralbyrån uttalar att då det, såsom framhållits i memorian, för närvarande förekommer att vederbörande läkare dröjer oskäligt länge med att översända dödsbevis och då mycken möda med indrivningen därigenom vållats pastorsämbetena, förefaller det antagligt att ändringen kommer att medföra förbättring.

Kyrkobokföringsinspektören i Uppsala ärkestifts södra inspektionsområde uttalar att förslaget om att dödsbevis alltid skall överlämnas till den som har att göra anmälan om dödsfallet torde komma att väsentligt underlätta pastors kontroll beträffande inkomna sådana bevis.

Frågan om **o b l i g a t o r i s k a d ö d s b e v i s** även på landsbygden har, som jag inledningsvis framhållit, tagits upp till diskussion i en del yttranden.

Kammarkollegiet erinrar om att den nu förekommande skillnaden mellan stad och tätort, å ena sidan, samt landsbygd, å den andra, bibehållits i utredningsmannens förslag. Enligt kollegiets mening finnes i och för sig inte anledning att uppställa starkare krav på klarläggande av dödsorsaken beträffande dödsfall i stad och annan tätort än beträffande dödsfall på landsbygden. Kollegiet anser det böra övervägas om inte, även såvitt angår dödsfall på landsbygden, kan såsom huvudregel föreskrivas skyldighet att förete dödsbevis. Undantag skulle därvid uppställas allenast för de fall, där det skulle vara förenat med större kostnader eller speciella svårigheter att anskaffa beviset.

Statistiska centralbyrån påyrkar, att dödsbevisen skall bli obligatoriska i

hela landet. Ämbetsverket framhåller, att genom förslaget skyldigheten att avlämna dödsbevis utsträckts till att avse alla de fall, där eldbegängelse skall äga rum. Centralbyrån erinrar vidare om att dödsbevisen är källmaterial för synnerligen viktig statistik och anför.

I skrivelse den 17 september 1951 framlade medicinalstyrelsen viss utredning och förslag att dödsbevisen skulle bli obligatoriska även på landsbygden. Av skäl som framgår av propositionen 1952: 216 togs emellertid vid den författningsändring, som bl. a. denna skrivelse gav upphov till, steget ej fullt ut. Tiden synes emellertid nu vara mogen att utsträcka dödsbevisens tillämpningsområde även till de delar av landet där de nu icke äro obligatoriska. — — — Det har vid bearbetning av dödsorsaksuppgifterna för åren 1953—1955 visat sig att det icke är möjligt att med tillämpning av gällande bestämmelser erhålla ett tillfredsställande material för dödsorsaksstatistiken.

Även *landsfogden i Gävleborgs län* och *Föreningen Sveriges landsfiskaler* anser det önskvärt att dödsbevisen göres obligatoriska i hela landet.

Departementschefen

Den föreslagna ändringen i 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen är avsedd att göra det möjligt att ersätta det nuvarande dödsbeviset och det särskilda läkarintyg, som erfordras när eldbegängelse skall äga rum, med ett läkarintyg, benämnt dödsbevis. Utredningsmannens förslag i denna del har tillstyrkts vid remissbehandlingen och kan av mig förordas. Godtäger riksdagen detta förslag, kommer chefen för inrikesdepartementet, enligt vad jag inhämtat, att senare anmäla förslag till häremot svarande administrativa föreskrifter rörande eldbegängelse.

Utredningsmannen har även föreslagit ändrade bestämmelser rörande dödsbevisens överlämnande. Enligt förslaget skall sålunda dödsbevis alltid överlämnas av den som har att göra anmälan om dödsfallet. Om förslaget i denna del råder, som jag framhållit i min redogörelse för remissyttrandena, delade meningar. I några av yttrandena framhålls att det nu tillämpade systemet, att dödsbevisen översändes direkt från vederbörligt sjukhus till pastor, är det mest ändamålsenliga. Jag delar denna uppfattning och kan alltså inte tillstyrka utredningsmannens förslag i denna del.

Frågan om obligatoriska dödsbevis även på landsbygden har tagits upp i bl. a. de av kammarkollegiet och statistiska centralbyrån avgivna remissyttrandena. Beträffande denna fråga får jag erinra om att densamma prövats en gång tidigare, nämligen vid 1952 års riksdag. Dåvarande chefen för finansdepartementet uttalade i proposition nr 216 till nämnda års riksdag bl. a., att det inte kunde komma i fråga att ålägga personer, som är bosatta i mera avlägset belägna delar av landet, en ovillkorlig skyldighet att avlämna dödsbevis. Jag kan inte finna att det anförts några nya omständigheter som motiverar ett frångående av den år 1952 intagna ståndpunkten i denna fråga. Därför finner jag mig inte böra biträda yrkandet om obligatoriska dödsbevis i hela landet.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga ett inom finansdepartementet i överensstämmelse med det anförda upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469)*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Göran Waldau